Info

Končno poročilo o domnevnih nezakonitih dejavnostih agencije Cia

Poslanci Evropskega parlamenta so v sredo s 382 glasovi za, 256 proti in 74 vzdržanimi glasovi sprejeli končno poročilo začasnega odbora za preučitev domnevne uporabe evropskih držav za prevoz in nezakonito pridržanje ujetnikov s strani obveščevalne agencije Cia. Poročilo ugotavlja, da so bile nekatere države članice zelo pasivne do teh dogajanj in je kritično do Sveta EU, ker ni sodeloval s parlamentom med potekom preiskave.

Poslanci obžalujejo, da so se evropske države odrekle nadzoru nad svojim zračnim prostorom in letališči, ko so namerno spregledale ali dovolile lete, ki jih je upravljala Cia in so v nekaterih primerih služili izrednim izročitvam ali nezakonitemu prevozu zapornikov.

Parlament je zelo zaskrbljen zaradi možnosti, da so bili tajni objekti za pridržanje v nekaterih primerih v ameriških vojaških oporiščih na evropskih tleh in obžaluje, da evropske države gostiteljice teh oporišč morda niso nadzorovale v zadostni meri. Obenem poslanci poudarjajo, da pojem "tajni objekt za pridržanje" ne označuje zgolj zaporov, ampak vse kraje, kjer je nekdo tajno pridržan, kot so zasebna stanovanja, policijske postaje ali hotelske sobe, kot v primeru Khaleda el Masrija v Skopju.

Poslanci na podlagi zaključkov dela začasnega odbora in dejstev, ki jih je izpostavil med svojim delovanjem, od Sveta pričakujejo, da izvaja pritisk na vse zadevne vlade, da podajo Svetu in Komisiji izčrpne podatke in, kjer je potrebno, da začne z zaslišanji in da takoj naroči neodvisno preiskavo.

Poljska: obstoja tajnih centrov v tej državi ni mogoče niti potrditi niti zanikati

Parlament ugotavlja, da glede na navedene posredne dokaze ni mogoče niti potrditi niti zanikati, da so na Poljskem obstajali tajni centri za pridržanje. Obenem pa tudi ugotavlja, da so bila imena sedmih od štirinajstih zapornikov, ki so bili iz tajnega objekta za pridržanje premeščeni v Guantanamo, omenjena tudi v poročilu ABC News (objavljenem decembra 2005), ki je vsebovalo seznam imen dvanajstih najpomembnejših osumljencev sodelovanja z Al Kajdo, ki so bili zaprti na Poljskem.

Parlament obžaluje očitno pomanjkanje sodelovanja poljske vlade in ugotavlja, da poljski parlament ni izvedel neodvisne preiskave. Opozarja na nedoslednosti, saj so zaslišanjem, ki jih je izvedla delegacija začasnega odbora na Poljskem, sledile nasprotujoče si izjave in zmeda glede letalskih dnevnikov, za katere je bilo sprva rečeno, da niso bili ohranjeni, kasneje, da so bili verjetno shranjeni na letališču, in nazadnje, da jih je poljska vlada poslala Svetu Evrope.

Poleti Cie

Preiskave začasnega odbora so pokazale, da so letala, ki jih je upravljala Cia, od

Tiskovna služba
Direktorat za medije
Direktor - Predstavnik za tisk : Jaume DUCH GUILLOT

konca leta 2001 do konca leta 2005 opravila najmanj 1245 letov v evropski zračni prostor ali imela postanke na evropskih letališčih, vendar niso bili vsi uporabljeni za izredne izročitve. V delovnih dokumentih odbora so navedene dodatne informacije o izrednih izročitvah, kakor tudi o družbah, povezanih s Cio, ter evropskih državah, v katerih so imela letala Cie postanke. Poslanci imajo dokaze za najmanj 21 primerov, ko je prevoz izrednih izročitev potekal prek evropskega ozemlja ali pa so bile žrtve ugrabitev evropski državljani. Evropske države zato pozivajo, da nedolžnim žrtvam izrednih izročitev nadomestijo škodo in jim zagotovijo dostop do učinkovitega in hitrega povračila škode.

Parlament obsoja izredno izročitev kot nezakonit instrument, ki ga Združene države uporabljajo v boju proti terorizmu in obsoja dejstvo, da so bile tajne službe in vladni organi nekaterih evropskih držav večkrat pripravljeni sprejeti in prikriti ta dejanja. Svet EU in države članice zato poziva, da izdajo jasno in prepričljivo deklaracijo, v kateri bodo v skladu s stališčem parlamenta od ameriške administracije zahtevale odpravo prakse izrednih aretacij in izročitev.

Mučenje

Poročilo ugotavlja, da so zaslišanja žrtev v večini primerov vključevala pridržanje v osamitvi in mučenje, kar so potrdile same žrtve ali njihovi odvetniki. Pričevanje nekdanjega britanskega veleposlanika v Uzbekistanu Craiga Murraya je tudi pokazalo, da je bilo posredovanje podatkov, pridobljenih z mučenjem, običajna praksa sodelovanja obveščevalne službe tretjih držav z britansko obveščevalno službo.

V luči vseh dokazov pa odbor še ugotavlja, da obstaja velika verjetnost, da so nekatere evropske države namerno ali nenamerno prejele podatke, pridobljene z mučenjem.

Pomanjkanje sodelovanja

Poslanci so nezadovoljni zaradi premajhnega sodelovanja številnih držav članic in Sveta EU z začasnim odborom in menijo, da je znatno pomanjkanje konkretnih odgovorov na vprašanja, ki jih postavljajo žrtve, nevladne organizacije, mediji in poslanci, le še potrdilo resničnost že znanih obtožb. Tako je popolnoma nesprejemljivo, da je Svet najprej prikrival podatke, nato pa na zahtevo Evropskega parlamenta posredoval le delne podatke o rednih razgovorih z visokimi uradniki ameriške vlade in trdil, da je to edina različica, ki je na voljo. Odbor tudi obsoja dejstvo, da je Svet ugodil zahtevi vlade tretje države, da morajo podatki ostati zaupni.

Parlamentarci poudarjajo, da so v te pomanjkljivosti Sveta vključene vse vlade držav članic, ker imajo kot članice Sveta skupno odgovornost. Zato tudi meni, da se ni spoštovalo načelo poštenega sodelovanja, ki je vključeno v pogodbe EU ter države članice in institucije EU zavezuje k sprejemanju ukrepov za zagotovitev izpolnjevanja evropskih obveznosti, kot je spoštovanje človekovih pravic.

Poročilo je zaradi nesodelovanja še posebej kritično do vlad Avstrije, Italije, Poljske, Portugalske in Velike Britanije. Prinaša pa tudi podrobnosti o preiskavi domnevnih nezakonitih pridržanj v Nemčiji, Švedski, Španiji, Irski, Grčiji, na Cipru, nad Danskem, v Turčiji in Makedoniji (FYROM).

Nekateri konkretni primeri, ki jih navaja poročilo, so:

· dejavna vloga poveljnika karabinjerjev in nekaterih uradnikov italijanske vojaške informacijske in varnostne službe (SISMI) pri ugrabitvi Abuja Omarja, kot je to pokazala sodna preiskava in dokazi, ki jih je zbral milanski javni tožilec Armando Spataro; general Nicolò Pollari, nekdanji direktor SISMI, je prikril resnico, ko je pred začasnim odborom izjavil, da italijanski agenti niso sodelovali pri ugrabitvah, ki jih je organizirala Cia, in da italijanske obveščevalne službe niso vedele za načrt za ugrabitev Abuja Omarja; glede na vpletenost tajnih služb je takratna italijanska vlada zelo verjetno vedela za izredno izročitev Abuja Omarja na njenem ozemlju;
· nemška vlada ni sprejela ameriške ponudbe glede izpustitve Murata Kurnaza iz Guantanama, nemški agenti pa so Kurnaza v Guantanamu dvakrat zaslišali;
· poljska vlada ni sodelovala z začasnim odborom, zlasti ob sprejemu njegove delegacije na neprimerni ravni, vsi predstavniki poljske vlade in parlamenta, ki so bili povabljeni na srečanje z začasnim odborom, pa so povabilo odklonili;

· makedonske oblasti (FYROM) niso temeljito preiskale primera Khaleda el Masrija, romunske oblasti pa odklanjajo temeljito preiskavo glede obstoja tajnih objektov za pridržanje na njihovem ozemlju;
· mednarodna skupnost, kot je bila zastopana v Bosni in Hercegovini, se ni menila za neizpolnjevanje odločb vrhovnega sodišča in zbornice za človekove pravice v Bosni in Hercegovini, ki sta odredila izpustitev iz pripora šestih moških, ki so bili januarja 2002 ugrabljeni v Sarajevu, predani ameriškim vojakom in nato prepeljani v Guantanamo, kjer so še vedno pridržani brez sojenja ali pravnih jamstev.

Poslanci tudi ugotavljajo, da sta Svet EU ter njegov generalni sekretar Javier Solana odboru zamolčala nekatere podatke v zvezi z razpravami Sveta in metodami, ki jih Združene države uporabljajo pri boju proti terorizmu. Ker ni mogel dopolniti dokazov, ki jih je začasni odbor že imel, parlament poziva Svet, naj omeni vsa dejstva in razprave o vprašanjih, ki so v pristojnosti začasnega odbora in s katerimi je seznanjen, ter spodbuja evropsko zunanjo politiko in mednarodno protiteroristično strategijo, s katerima se spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine.

Politična priporočila

Parlament ugotavlja, da odbor, glede na pristojnosti, ki so mu bile podeljene, čas, ki ga je imel na razpolago, ter zaradi tajne narave preiskovanih dejanj, ni imel možnosti poglobljeno preučiti vseh primerov zlorabe in nasilja, zato njegovi zaključki niso dovolj izčrpni. Vlade in parlamente držav članic zato poziva, naj izvedejo neodvisne preiskave, odbor EP za državljanske svoboščine pa naj še naprej spremlja dogajanje in, kadar je to potrebno, predlaga sankcije za države članice v primeru resnih in trajnih kršitev temeljnih svoboščin.

Poslanci menijo, da bi morale vse evropske države imeti posebne nacionalne zakone za urejanje in spremljanje dejavnosti tajnih služb tretjih držav na ozemljih svojih držav, s čemer bi lahko zagotovile boljše spremljanje in nadzor njihovih dejavnosti, pa tudi kaznovanje nezakonitih dejanj ali dejavnosti, zlasti tistih, ki kršijo človekove pravice. Glede preletov letal pa poslanci države članice pozivajo, naj sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi bodo zagotovile, da bodo vojaška ali policijska letala dobila dovoljenja za prelet le ob jamstvu, da bodo človekove pravice upoštevane in njihovo upoštevanje nadzorovano. V zvezi s tem tudi predlaga začasno prepoved ali sistem inšpekcije za vsa letala, ki jih je uporabljala Cia in za katere se ve ali se sumi, da so bila uporabljena pri izrednih izročitvah.

Na koncu parlament še zahteva, da se Guantanamo zapre in da si evropske države nemudoma začnejo prizadevati za vrnitev svojih državljanov in rezidentov, ki jih oblasti ZDA nezakonito pridržujejo.

Kontakt :

Janez VOUK
Tiskovna služba - Slovensko uredništvo - urednik
Elektronska pošta: TiskovnaSluzba-SL@europarl.europa.eu
STR: +333 881 74 897